

Nr 40.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1936 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående bestridandet av kostnaderna för hemtransport av avliden sjöman, som varit anställd å svenskt fartyg.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 365, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Hällgren m. fl.* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till sådana bestämmelser uti sjömanslagen och andra därav berörda författningar att å svenskt fartyg anställd sjöman som avlider skall, om hans anhöriga det önskar, på redares eller statens bekostnad hemtransporteras att begravas i hemorten.

Beträffande de skäl, motionärerna anført till stöd för sitt yrkande, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

I 29 § av sjömanslagen den 15 juni 1922 stadgas att befälhavare för fartyg skall, om sjöman dör, sörja för hans begravning. Enligt 30 § skall kostnaden för sjömans begravning bestridas av redaren, om dödsfallet inträffat, medan sjömannen var kvar i tjänsten. Detsamma gäller, där sjöman efter anställningens upphörande dör, medan han ännu vårdas på redarens bekostnad. I sistnämnda avseende föreskrives i 28 §, att redaren skall bestrida kostnaden för sjömans sjukvård, förutom under den tid sjömannen är kvar i tjänsten, jämväl efter anställningens upphörande under högst sex respektive tolv veckor, allteftersom han vårdas här i riket eller i utlandet. Skyldigheten att bekosta begravningen anses omfatta utgifter för en med hänsyn till den döde och hans efterlevande passande begravning. Några bestämmelser om ombesörjandet av hemtransport av avliden sjöman eller beträffande kostnaden för transporten finnas icke i sjömanslagen. Ha anhöriga till avliden sjöman ombestyrjt dennes hemtransport och begravning i hemorten, torde redaren ha att till dem återgälda så stor del av de sammanlagda utgifterna härför som svarar mot åtminstone den beräknade kostnaden för begravning å den utrikes orten.

Här må även omnämnas att sjöman, som i utlandet på grund av sjukdom avgår från tjänsten, i allmänhet är berättigad att av redaren erhålla fri resa med underhåll till sin hemort här i riket. Vad som är stadgat för sjöman

om begravningskostnad samt om vård och fri hemresa vid sjukdom skall, enligt 7 § sjömanslagen, äga motsvarande tillämpning å befälhavaren samt, jämlikt 70 §, jämväl beträffande de å fartyg anställda personer som äro antagna av redaren eller befälhavaren men icke tillhöra den egentliga besättningen, t. ex. fartygsläkare, kypare och musikanter.

Slutligen må erinras därom att enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, vilken avser även å svenskt fartyg anställd person, gäller som regel, att envar arbetare (sjöman) är försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbete. Försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten eller i ömsesidigt, för ändamålet bildat olycksfallsförsäkringsbolag. Har försäkring icke uttryckligen tagits i dylikt bolag, skall arbetaren utan vidare anses vara försäkrad i riksförsäkringsanstalten, detta även om försäkringsavgiften därstädes icke erlagts för honom. Har olycksfallet medfört den skadades död, skall i ersättning utgivas, förutom livränta till vissa efterlevande, jämväl begravningshjälp med en tiondel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, dock ej med mindre belopp än 100 kronor eller med högre belopp än 300 kronor. I den mån emellertid redaren på grund av sjömanslagen är skyldig att bestrida kostnaden för begravningen, avdrages från begravningshjälpen enligt olycksfallsförsäkringslagen vad redaren i anledning därav utgivit. Sådant avdrag må dock endast äga rum om redaren på grund av understödet enligt sjömanslagen blivit av försäkringsinrättningen medgiven lindring i försäkringsavgiften. Enligt en kungörelse av den 31 december 1917 skall begravningshjälpen enligt olycksfallsförsäkringslagen utbetalas till den vilken det enligt lag åligger att hava vård om den avlidnes bo.

I förevarande motion anföres bland annat:

Om anhöriga till en i utlandet avliden sjöman ville ha honom begravd i hemorten, finge de själva bestrida kostnaderna därför. De saknade emellertid många gånger möjlighet därtill. Redare för mindre fartyg hade understundom icke heller råd att betala den hemtransportkostnad som överstege begravningshjälpen enligt olycksfallsförsäkringslagen. Då endast en del av de omkomna sjömännen bleve återfunna och identifierade, vore det antagligt att hemtransportkostnaderna icke komme att röra sig om några avsevärda belopp, därest man exempelvis begränsade sig till europeiska eller skandinaviska farvatten. Huruvida det kunde anses lämpligt att kostnaderna bestredes av redaren såsom arbetsgivare med möjlighet till ersättning genom försäkring eller, i den mån nu utgående begravningshjälp ej försloge, genom statsmedel, hade motionärerna icke tagit ståndpunkt till. Den riskfyllda uppgift våra sjömän utövade vore för landet så betydelsefull, att om de därvid läte sina liv, det borde förunnas deras efterlevande anhöriga att, om de så önskade och det i övrigt vore möjligt, få de avlidna begravda i sina hemorter.

Motionären herr Hällgren har vidare tillställt utskottet en av åtskilliga handlingar åtföljd redogörelse angående ett i motionen omnämnt fall där

den vid Ösel i Östersjön omkomne befälhavaren å ett svenskt fartyg blev hemtransporterad å de anhörigas bekostnad för att jordas i hemorten.

Sedan utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver begärt utlåtande över motionen från kommerskollegium, har sådant utlåtande inkommit från kollegiet. Utlåtandet, som fogas såsom bilaga vid utskottets förevarande utlåtande, åtföljdes av yttranden från chefen för utrikesdepartementets byrå för arvs- och ersättningsärenden ävensom från Sveriges Redareförening och Sveriges Segelfartygsförening.

Utskottet finner visserligen att ett bifall till ifrågakommande motion skulle understundom kunna bereda lättnad för anhöriga till sjöman, som avlidit på främmande ort. I yttranden som avgivits över motionen ha emellertid framhållits åtskilliga omständigheter som tala emot bifall till den i motionen gjorda framställningen. Sålunda har erinrats om att hemsändning av lik från vissa avlägsnare länder måste anses stöta på oöfvervinneliga svårigheter på grund av därstädes rådande klimatförhållanden. Vidare har påpekats att, oavsett klimatiska förhållanden och transportsträckans längd i och för sig, erfarenheten visat, att svårigheter kunna vara för handen beträffande liktransport från utlandet. Då dessa olägenheter i viss mån skulle undanröjas om rätten till hemtransport fastställdes att avse allenast aska efter lik som undergått eldbegängelse, har från visst håll ifrågasatts en sådan begränsning. Häremot har emellertid kommerskollegium framhållit, att enär i fråga om eldbegängelse i Sverige särskilt tillstånd kräves och medgivande av dylikt tillstånd är förbundet med vissa särskilda villkor, det knappast torde böra ifrågakomma att utan vidare genom statliga åtgärder medverka till eldbegängelse beträffande avlidna svenska undersåtar i utlandet utan att i huvudsak motsvarande garantier föreligga som med nyssnämnda villkor avses. Utskottet delar denna uppfattning.

Av det anförda lär sålunda framgå att rätten till hemtransport av lik efter sjöman icke rimligen kunde omfatta andra fall än sådana där dödsfallet inträffat i förhållandevis närbelägna farvatten, exempelvis i Östersjön och Nordsjön. Motionärerna ha även antytt möjligheten av en dylik begränsning. Kommerskollegium har emellertid framhållit hurusom det knappast kan anses föreligga mera vägande skäl för statens mellankomst i sålunda begränsad omfattning, än som skulle kunna anföras för motsvarande ingripande, enbart på grund av anhörigas till avliden intressen, beträffande svensk medborgare överhuvudtaget, som avlidit under utövning av sitt yrke å ort på jämförelsevis långt avstånd från hemorten. Utskottet är av samma mening. Om exempelvis arbetare med hemort i de sydligare delarna av vårt land avlida under arbete i Norrland eller norrlandsarbetare avlida i södra Sverige, skulle rätt för de anhöriga till fri hemtransport av den döde kunna anses lika väl motiverad som när till exempel en skånsk sjöman omkommer

vid den danska kusten. Utskottet har även beaktat förhållandena inom dem av våra exportindustrier vilka i större utsträckning sysselsätta svenska montörer m. fl. yrkesmän i främmande land. Även härvidlag synas de anhöriga med samma fog som släktingarna till sjöfolket kunna uppställa ifrågavarande krav. Ett bifall till framställningen torde alltså kunna komma att medföra antingen ojämn tillämpning eller tämligen vittomfattande konsekvenser.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 maj 1936.

På första lagutskottets vägnar:

S. LINNÉR.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Klefbeck*, *Norling*, *Otto Wangson*, *Ekströmer*, *Henriksson**, *Karlsson* i *Gillberga* och *Verner Andersson*;

från andra kammaren: herrar *Linnér*, *Nilsson* i *Antnäs* och *Hedlund* i *Östersund*, fru *Östlund* samt herrar *Olsson* i *Rimforsa*, *Olsson* i *Mellerud*, *Johansson* i *Bro** och *Lindberg* i *Stockholm*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Klefbeck*, *Norling* och *Otto Wangson*, fru *Östlund* samt herrar *Olsson* i *Mellerud* och *Lindberg* i *Stockholm*, vilka under hänvisning till de av motionärerna anförda skäl yrkat bifall till det i motionen framställda yrkandet.

Bilaga.

KUNGL. MAJ:TS OCH RIKETS
KOMMERS KOLLEGIUM
Sjöfartsbyrån

Stockholm den 15 april 1936.

Till Riksdagens första lagutskott.

Genom remiss den 21 februari 1936 har Kommerskollegium anbefallts att avgiva och direkt till Riksdagens första lagutskott inkomma med utlåtande över en vid årets riksdag av herr Hällgren m. fl. väckt motion, nr 365, i andra kammaren, angående bestridandet av kostnaden för hemtransport av avliden sjöman, som varit anställd å svenskt fartyg.

I anledning härav får Kollegium härigenom anföra följande.

Kollegium har införskaffat här bilagda yttranden från Sveriges Redareförening och Sveriges Segelfartygsförening, varjämte Kollegium efter hänvändelse till Utrikesdepartementet fått mottaga bifogade, av viss utredning åtföljda yttrande i ärendet av chefen för departementets byrå för arvs- och ersättningsärenden. Stockholms Rederiförening, som jämväl beretts tillfälle att yttra sig i ärendet, har icke låtit sig i ärendet hos Kollegium avhöra.

I den ifrågavarande motionen hemställles på anförda skäl, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till »sådana bestämmelser uti sjömanslagen och andra därav berörda författningar att å svenskt fartyg anställd sjöman, som avlider, skall, om hans anhöriga det önskar, på redares eller statens bekostnad hemtransporteras att begravas i hemorten».

Sveriges Redareförening ställer sig i sitt yttrande avvisande till den motionsledes framförda tanken av i huvudsak följande skäl. Gällande föreskrifter i ett flertal länder skulle i många fall komma att utgöra hinder för ett hemförande av avliden sjöman. Såsom exempel åberopas förekomsten av stadganden om omedelbar begravning efter timat dödsfall i länder med tropiskt klimat. Vidare framhållas vissa vanskligheter, som stundom skulle göra transporten omöjlig, då fråga vore om dödsfall eljest å avlägsen ort. Men även för det fall, fortsätter Redareföreningen, att ett hemförande av en avliden sjöman vore möjligt, exempelvis där vederbörande avlidit på icke alltför långt från Sverige belägen ort, vore detsamma förenat med svårigheter och kostnader. Transporter av döda medförde ju alltid obehag och risker för de ombordvarande. Nyligen hade sålunda inträffat, att en zinkista, vari stoftet efter en avliden person inlagts och vilken därefter på vanligt sätt placerats i en likkista, som i sin tur försetts med skyddande trähölje, skadats så att zinkistan erhållit en läcka. Härigenom hade uppstått stor risk för den personal, som hade att omhänderhava ilandtagningen av kistan. Hade sjömannen avlidit på grund av epidemisk sjukdom, skulle risken hava ytterligare accentuerats genom den smittofara, som därigenom uppstode. Ehuru motionens syfte finge anses behjärtansvärt, ville föreningen starkt ifrågasätta, huruvida den föreslagna utredningen borde komma till stånd, då resultatet därav redan på förhand syntes med hög grad av sannolikhet

vara givet med hänsyn till de ovan anförda uppenbara svårigheterna för dess realiserande och de synnerliga olägenheter, som därav skulle bliva en följd.

För alla eventualiteter ville Redareföreningen redan i detta sammanhang bestämt framhålla, att redarna under inga omständigheter borde åläggas att bestrida kostnaderna för hemforslandet av stoftet efter död sjöman. Sjöfarten vore redan nu ålagd omfattande förpliktelser och därmed förbundna kostnader vid sjömans sjukdom och död, något som även framginge av motionens innehåll. En redare hade betydligt större skyldigheter, när en ombordanställd avled, än en arbetsgivare i land hade, när någon av hans arbetare doge. Det vore enligt Redareföreningen synnerligen obilligt, om redaren skulle åläggas ytterligare bördor härutinnan. Veterligen funnes icke heller i andra länder bestämmelser av den art, som av motionärerna nu påyrkades. Slutligen ville föreningen icke underlåta beröra vad i motionen (sid. 2, st. 5) framhölles därom, att i det fall sjöman omkommit genom olyckshändelse, redaren för sina kostnader för vederbörandes begravning uttog ersättning av den från Riksförsäkringsanstalten utgående begravningshjälp. Detta syntes icke vara med verkliga förhållandet överensstämmande, ty ifrågavarande begravningshjälp skulle jämlikt Kungl. kungörelsen den 31 december 1917 (nr 950) angående utbetalning av ersättning enligt lagen om olycksfall i arbete av försäkringsanstalten utbetalas till den, vilken det enligt lag ålåg att hava vård om den avlidnes bo. Försäkringsanstalten utlämnade ersättningen till redaren endast i det fall stärbhuset uttryckligen medgäve detta, något som enligt vad föreningen inhämtat ofta icke skedde.

Sveriges Segelfartygsförening avstyrker med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna för »mindre fartygs» ägare, att redaren pålägges transportkostnaderna. Skulle däremot riksdagen anse, att kostnaderna borde bäras av staten, hade föreningen icke något att erinra.

Kollegii hänvändelse i ämnet till Utrikesdepartementet innebar en anhållan att från Departementet få emotse utredning — i mån som densamma kunde utan allt för omfattande arbete förebringas — i vissa hänseenden, som angivits i en promemoria av följande innehåll:

Enligt § 38 mom. 1 av Kungl. Maj:ts förordning angående beskickningar och konsulat den 3 februari 1928 skall, då svensk medborgare avlider å ort inom konsuls distrikt, konsul om dödsfallet göra anmälan hos ministern för utrikes ärendena. Vid denna anmälan skall jämlikt § 38 i gällande allmänna instruktion för beskickningar och konsulat, i två exemplar fogas s. k. dödsanmälningssedel, vilken skall innehålla såvitt möjligt fullständiga uppgifter rörande den avlidnes namn, födelsetid och födelseort, senaste kyrkobokföringsort i Sverige, senaste boningsort i utlandet, yrke, dödsdag, dödsår och dödsort ävensom upplysning rörande dödsorsaken.

Angående begravning av svensk *sjöman* stadgas i § 54 mom. 1 och 3 ovannämnda förordning (jfr ock § 55) samt § 54 av instruktionen. I nyssberörda § 54 mom. 1 av *förordningen* föreskrives, att konsul är pliktig att, då enligt lag svensk redare skall bestrida kostnaden för sjömans begravning och ej begravningen ombesörjes av befälhavaren, att med iakttagande av tillbörlig sparsamhet draga försorg därom. För begravning av svensk *sjöman* i annat fall än i mom. 1 sägs må jämlikt föreskrift i 3 mom. av samma paragraf, konsul såvitt utländsk myndighet icke sörjer för densamma, förskjuta nödiga medel i den mån sjömannens efterlämnade tillgångar icke härtill förslå. I § 54 mom. 2 och 4 av *instruktionen* omhandlas närmare de fall, då begravningskostnad *skall* respektive *må* förskjutas av konsul. I

sista stycket av 5 mom. i samma paragraf föreskrives, att för utbekommande av ersättning för utgifterna för sjömans begravning konsul har att till utrikesdepartementet insända räkning å dessa utgifter och i samband därmed noggrant angiva de omständigheter, som föranlett desamma. Föreligger sådant fall att kostnaden för begravningen åvilar svensk redare (nyssnämnda mom. 2), bör detta framgå av redogörelsen.

För besvarandet av Kungl. Maj:ts remiss till Kommerskollegium den 21 februari 1936 rörande motion, II: 365, i riksdagen »angående bestridandet av kostnaden för hemtransport av avliden sjöman, som varit anställd å svenskt fartyg», vore det av intresse att få från departementet mottaga uppgifter i följande hänseenden:

- 1) Antalet till Utrikesdepartementet anmälda dödsfall beträffande svenska medborgare under ett vart av åren 1929, 1934 och 1935.
- 2) Antalet *sjömän*, som ingå i siffran vid 1) för respektive år, fördelat på följande grupper av länder,
 - a) Danmark, Finland och Norge,
 - b) andra länder vid Östersjön än Danmark och Finland,
 - c) länder vid Nordsjön (utom Danmark),
 - d) övriga europeiska länder,
 - e) utomeuropeiska länder.
- 3) Antal *sjömän*, som avses vid 2) (med fördelning å grupper av länder) och rörande vilka begravningskostnaderna åvilat redare.
- 4) Antal fall, som vid 3) avses, beträffande vilka konsul *förskjutit* kostnaderna. De sammanlagda kostnaderna härvid (allt med nämnda fördelning på grupper av länder).
- 5) Antal fall, i vilka konsul eljest under respektive år *förskjutit* kostnad för sjömans begravning. De sammanlagda kostnaderna härvid samt beloppet, som kommit att stanna å statsverket.

Tillika anhöll Kollegium, att Departementet ville vid utredningens överlämnande till Kollegium avgiva det yttrande i ärendet, vartill Departementet kunde finna anledning.

Av ovannämnda, från Utrikesdepartementet mottagna utredning framgår i huvudsak följande.

Antalet till Departementet inkomna dödsanmälningssedlar uppgick år 1929 till 341, år 1934 till 234 och år 1935 till 275. Av nämnda antal avsågo respektive 98, 42 och 49 *sjömän* fördelade efter dödsort på följande länder:

	1929	1934	1935
Danmark, Finland och Norge	10	5	6
Andra länder vid Östersjön än Danmark och Finland	14	3	4
Länder vid Nordsjön (utom Danmark)	33	19	18
Övriga europeiska länder	3	3	5
Utomeuropeiska länder	38	12	16
Summa	98	42	49

Det framhålles i byråchefens skrivelse, att medan utredningen såtillvida icke vore fullständig som med all säkerhet ett icke obetydligt antal svenska undersåtar avlidit å utländsk ort utan att — av skilda anledningar — dödsanmälningssedlar blivit till Departementet insända, uppgifterna vad *sjömänn*-nen beträffade vore i stort sett uttömmande.

Av de i ovanstående tabell upptagna *sjömänn*en hava under respektive

år 14, 10 och 3 omkommit genom drunkning utan att liken kunnat återfinnas. Bortsett från dödsfallen i utomeuropeiska länder hava beträffande återstående fall begravningskostnaderna i utlandet bestritts av redaren i 16 fall år 1929, i 7 fall år 1934 och i 6 fall år 1935. Antalet fall, där begravningskostnader bestritts ur sjömannens kvarlåtenskap eller av anhöriga, utgjorde respektive 2, 2 och 0¹. I 2 fall år 1929, 1 fall år 1934 och 2 fall år 1935 har begravningen ägt rum på utländsk myndighets bekostnad. Kostnaderna för svenska statsverket för begravning av sjöman i utlandet hava inskränkt sig till 734 kronor 86 öre år 1929, 160 kronor år 1934 och 175 kronor 68 öre år 1935. Beträffande icke mindre än 20 fall år 1929, 6 fall år 1934 och 11 fall år 1935 saknas upplysningar överhuvudtaget rörande sjömannens begravning eller i varje fall angående vem som bestritt kostnaderna för densamma. I respektive 5, 6 och 12 fall har förekommit, att lik efter avliden sjöman hemsänts.

För egen del framhåller nämnde byråchef följande. Det syfte, som motionen eftersträfvade, syntes ur allmänt mänskliga synpunkter, så väl grundat, att det icke borde tarva någon närmare rättslig motivering. Frågan vore emellertid, huruvida en lagstiftning av den innebörd, som motionärerna avsåge, icke borde till sin omfattning begränsas för att icke medföra mindre önskvärda eller orimliga konsekvenser. Så t. ex. syntes i första hand skyldighet att hemtransportera avliden sjöman — då bränning icke ägt rum — böra begränsas till de fall, då dödsfallet inträffat i förhållandevis närbelägna farvatten, exempelvis i Östersjön och Nordsjön. Förutom att hemtransporten från fjärran länder i regel skulle medföra oproportionerligt stora kostnader, syntes praktiska svårigheter av olika art i regel möta vid hemtransport från mera avlägsen ort. Härvidlag finge endast nämnas sanitära förhållanden — i många varma länder föreskreve lagen, att den avlidne skulle begravas inom en kort frist om någon eller några dagar eller ock brännas — samt svårigheten för vederbörande befälhavare eller konsul att i tid inhämta de anhörigas önskemål. Det borde ock kunna ifrågasättas, om en eventuell rätt till fri hemtransport skulle gälla även i de fall, då exhumering skulle bliva nödvändig. Dessa betänkligheter skulle helt eller delvis bortfalla och olägenheterna i viss mån undanröjas, om rätten till hemtransport fastställdes att avse allenast den avlidnes aska i de fall då bränning kunde äga rum. Kostnaderna för sjötransporten från exempelvis transoceana länder torde i så fall i regel kunna begränsas till något hundratal kronor. Vad beträffar frågan, om staten eller redaren borde bära ifrågavarande kostnader, framhåller nämnde byråchef vidare, syntes det a priori logiskt, att kostnaderna för hemtransporten av den avlidnes kvarlevor bekostades av redaren i alla de fall, då redaren enligt nu gällande lagbestämmelser vore betalningsskyldig för begravningskostnaderna. Statens skyldighet att bekosta hemtransporten syntes däremot av angivna skäl böra begränsas till de fall då sjöman, som blivit sjuk eller skadad under tjänst på svenskt fartyg, i följd härav avlede, sedan redarens ansvarsskyldighet för begravningskostnaderna upphört.

För sin del har Kollegium givetvis icke kunnat undgå att finna den förevarande motionens syfte i och för sig behjärtansvärt. Å andra sidan har emellertid Kollegium ansett vissa omständigheter, i främsta rummet av praktisk innebörd, tala däremot. Kollegium syftar härvid i sin mån på det såväl av Redareföreningen som av chefen för Utrikesdepartementets arvs- och ersättningsbyrå antydda förhållandet, att hemsändning av lik från vissa av-

¹ Ej heller vare sig dessa eller följande siffror inkludera dödsfall i utomeuropeiska länder.

lägsnare länder måste anses stöta på oövervinneliga svårigheter på grund av därstädes rådande klimatförhållanden. Därtill kommer, att, oavsett klimatiska förhållanden och transportsträckans längd i och för sig, mycket stora svårigheter kunna vara för handen beträffande liktransport från utlandet. Det må i sådant hänseende vara tillräckligt att erinra om följande uttalande i skrivelse från Kungl. Svenska beskickningen i Riga den 2 november 1935 till ministern för utrikes ärendena rörande ångfartyget »Bellas» förlisning vid Ösels kust den 20 oktober 1935, vid vilket tillfälle 11 man omkommo. »— — — — — Någon hemtransport till Sverige kunde tyvärr icke ifrågakomma, då det icke var möjligt att i den avlägset belägna orten Kihelkond på Ösel erhålla zinkkistor eller personal för verkställandet av från svenskt håll fordrad noggrann tillödning av dylika kistor — — — — —.» Detta uttalande av beskickningen måste ses mot bakgrunden av följande stadgande i § 38 mom. 10 första stycket i konsultinstruktionen: »Vid försändande av lik till Sverige bör iakttagas, att liket är inneslutet i en tillräckligt hållfast, lufttät metallkista, vilken i sin ordning skall vara innesluten i en lår av trä på sådant sätt att någon förskjutning av kistan icke kan ske. Kistans botten bör vara täckt med sågspån, träkolstybb, torvmull eller dylikt, rikligt fuktat med karbolsyrelösning.» Stadgandet meddelas i instruktionen med hänvisning till Kungl. Maj:ts järnvägstrafikstadga den 12 juni 1925 (nr 348) §§ 41—45. Rörande vissa formaliteter, som äro att iakttaga vid försändelser av lik från utlandet till Sverige, stadgas i andra stycket av nämnda § 38 mom. 10. I detta sammanhang bör jämväl erinras om det förslag av Internationella Hälsovårdsbyrån angående internationell överenskommelse rörande liktransporter, vilket enligt meddelande i ämbetsskrivelse från Kommunikationsdepartementet till Utrikesdepartementet den 11 februari 1935 chefen för Kommunikationsdepartementet — efter samråd med chefen för Socialdepartementet — förklarat sig beredd att i huvudsak tillstyrka.

Vad angår den av förenämnde byråchef ifrågasatta begränsningen av åtgärder i motionens syfte till att avse aska efter lik, som undergått eldbegängelse, är att uppmärksamma, att enär i fråga om eldbegängelse i Sverige särskilt tillstånd kräves och medgivande av dylikt tillstånd är förbundet med vissa särskilda villkor (kungörelsen den 8 december 1933 [nr 659] angående villkor för eldbegängelse), det knappast torde böra ifrågakomma att utan vidare genom statliga åtgärder medverka till eldbegängelse beträffande avlidna svenska undersåtar i utlandet utan att i huvudsak motsvarande garantier föreligga som med nyssnämnda villkor avses.

Angående nämnde byråchef i det föregående återgivna uttalande i fråga om eventuell skyldighet att ombesörja hemtransport av lik efter sjöman, då dödsfallet inträffat i förhållandevis närbelägna farvatten, exempelvis i Östersjön och Nordsjön, må framhållas, hurusom enligt Kollegii uppfattning det knappast kan anses föreligga mera vägande skäl för statens mellankomst i sålunda begränsad omfattning, än som skulle kunna anföras för motsvarande ingripande, enbart på grund av anhörigas till avliden intressen, beträffande svensk medborgare överhuvudtaget, som avlidit under utövning av sitt yrke å ort på jämförelsevis långt avstånd från hemorten.

Kollegium anser i anslutning till det ovan anförda tillräckliga skäl icke föreligga för ett statligt ingripande i det med motionen avsedda syftet. Skulle emellertid ändock en närmare utredning av frågan anses påkallad, vill Kollegium redan i detta sammanhang hava framhållit, att Kollegium för sin del anser kostnaderna för transporter av ifrågavarande slag icke rimligen

kunna eller böra påläggas redaren i annat fall än sådant, beträffande vilket för närvarande enligt lag åligger honom att bestrida begravningskostnaden, eller möjligen därjämte då dödsfall inträffat beträffande person, anställd å visst rederis fartyg, under sådana förhållanden, att liket utan olägenhet kan, efter de anhörigas hörande, hemtransporteras med samma fartyg eller annat fartyg, tillhörande samma rederi. Fall av den senare beskaffenheten torde emellertid förekomma jämförelsevis sällan och därför icke få någon större praktisk betydelse. Redarens betalningsskyldighet, då sådan i enlighet härmed skulle ifrågakomma, synes böra begränsas till vad som skäligen kan anses motsvara kostnaden för sjömannens begravning å dödsorten, därest sådan i stället skulle hava förekommit.

KARL SIDENVALL.

C. E. Landberg.

Fritz von Schwerin.